

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А

№ 27.

Београдъ 7. Юлія.

1845.

М Л А Д Е Ж И

о д ъ

А да ма Мицкіѣвиѣа.

Безъ духа и срца овде су мртва тѣлеса! —

Твоя ми, о младежи! дай крила,
Што надъ земљомъ бы ме уависла
Там' у райскій предѣлъ, чудотворна
Гдѣ е сила охрабреня моѣна;
Гдѣ новости дично расти цвѣће,
Златанъ наде гдѣ образъ облеће.

Кога старость веѣъ е помрачила,
Нице спушта кой чело сорано:
Тай некъ сматра земљу, указала
Како му се предъ очима тамно.

Ты младежи! о! ты се надъ земљомъ
Узвыси, и сунцо-зрачнымъ окомъ
Неизбройна човѣчанства съ едногъ
Продри края гомиле до другогъ;
Гледни доле и гдѣ се вѣчита
На гнусный тай хаосъ магла спушта:
То е земля!

Ено гле! изъ вода мртвы нѣны
Съ люскомъ како пузи црвѣ немощный:
Тимонъ, ядро, самъ себи види се,
За поднимъ юшть стварма пашти се,
Онъ се дигне, савъ опетъ утоне,
Незна волне, нити нѣга оне.
К'о меуриѣъ разлупа га стѣна;
Да! бы, преста, а нитко и незна:
То су саможивци!

Знай младежи! Само е сладости
У живота, кадъ се съ другимъ дѣли:
Срце сладко непове радости
Златна жица съ другимъ гдѣ г' нестѣли.

✓ Млада браѣо! да! будимо сложни!
Среѣа обшта цѣль намъ свию буди,
Слогомъ силни, праваромъ разумни,
Сложни, браѣо, све некъ су намъ трудн.
И онай е блаженъ, кои падне,
Кога ревность рано у гробъ стави;
Пре, нег' мету ревности достигне —
Паде л'? путъ онъ лакша другомъ къ слави.
Сложно само, мила браѣо млада!
Ак' и есу стрми, клизки пути;
Некъ уставля насилство и слабость:
Силу треба силомъ разтерати,
А младость ѣе побѣдити слабость!

У колѣвци юшть тво хидру сгняви,
Као младнѣъ centaура дави:
Тай ѣе жертве и паклу отети,
И са неба вѣнацъ славе сети,
Проби тамо, куд' око непроби,
Оно здоби, што разумъ нездоби:
О младежи! полетъ твой е орла,
Мишца твоя к'о громава стрѣла!

Мишцу сложно сви став'мо до мишце,
Око свѣта те обвимо ланце;
Некъ на одномъ срца пламте огню,
Некъ на одномъ душе пламте огню;
Изъ твогъ зглавка ты изкочи земљо,
Болѣ т' врасит' сада намъ е воля,
Ту ѣешъ збацит' кору плеснивости,
Цвѣтны с' лѣта споменут' младости.

И к'о што у царству мрака, смѣе,
Живльи страстиѣю люто гдѣ бише се,
Бога силногъ една рѣчь текъ: „буди!“
Чини, те свѣтъ тѣлесный с' пробуди;
Бура дува, пучина с' разлива,
Мракъ изчезну, сунце освѣтльва:
Човѣчанства у царству тако е,

Таласъ страстїй іоште ту царствує;
 Ал' младости чисто срце пламти,
 И свѣтъ духа мора веѣь настати:
 Изъ нѣдара любви онъ се диже,
 Любовь вѣчно прїятельство веже;
 Безчувствєня ледъ ће с' разтопнн,
 Предразсуде истина разгнати!

Поздравлѣна буд' намъ зоро сїйна!!
 Слѣдоватѣ т' лѣпшегъ свѣтлостъ дана!!!
 — л — п — *)

ПРИЛОГЪ ЗА ИСТОРИЈУ СРБИЈЕ.

Отъ верховнога Вожда и Правителству-
 юща Совѣта Народна.

Благородному Господару Коменданту Кне-
 зу Милисаву Црноречкому

НАСТАВЛЕНІЕ.

По собранію нашемъ прошлога года у Я-
 нуарію месецу у издатимъ вамъ дипломама на-
 значено є све оно, што сте вы као служитель
 народный у исполненію службе ваше дужни чи-
 нити. То исто и садъ вамъ предписуемо и у-
 правляемо васъ на исте дипломе, да се у свему
 вообщте по њима владате. Къ тому вамъ на-
 значуемо слѣдуѣа:

1. Све оно, што вамъ се отъ насъ и Пра-
 вителствующа Совѣта наложи касателно служ-
 бе общенароднѣ, какоти порезъ, говеда, и све
 што се заиште, да имате точно и на време безъ
 свакогъ отлагая послати, иначе ѣете одговара-
 ти за непослушаніе таково, кое ће се приписа-
 ти вашей немарности за службу народную, и при-
 миѣете по обстоятелствамъ пристойну казнь. —

2. Како и свагда што смо вамъ препору-
 чивали, тако и садъ вамъ твердо налажемо, съ
 Магистратомъ вашимъ у добромъ поразумію да
 будете; позната су и назначена вамъ дѣла служ-
 бе ваше, слѣдователно у судейске послове ней-
 мате се мешати, но напротивъ тога надлежи
 вамъ у свако време Магистрату сваку рукопо-
 моѣь чинити, и кривце, кое овай заиште, пре-
 дати.

*) Ова пѣсма веѣь є едан-путъ изшла печатана у Лѣтопису
 одъ г. 1837., но овде ю сада одъ другогъ преводителя
 саобштавано.

Равно и Магистрату се налаже у воєнна дѣла
 да се немешаю нити Войводама у томе сметаю,
 но по пропису своему да се владаю. Свакому
 члену магистратскому одреѣена є годишня пла-
 та по 400. гроша, писару по 360, ове новце и
 трошакъ на мензулане разрезаѣете на вилаєтъ
 и съ прочимъ порезомъ даѣете у кассу Народ-
 ню, одкуда ће се свакому издавати. Рану пакъ
 по 500 ова жита и єдно говече свакому даѣете
 одъ десетка, и то точно да издате, да се нету-
 же. Момци магистратскїи да примаю на данъ
 по єдну оку леба одъ десетка, куѣе њїове да су
 слободне одъ кулука и десетка.

3. Десетке да одвоите у свакомъ селу по
 особъ и одъ тога рачунъ да издате.

4. Све што се у вашей Нахїи догаѣа дуж-
 ни сте што скорїе обявити.

5. Порезъ на ову годину налажемо на
 Кнежину вашу 5000. гроша; къ тому уредите
 мензулане као и прошасте године и оно, што є
 на магистратъ одреѣено, разрежите.

6. За воєна преступленїя дозволяємо вамъ
 каштиговати кривца соразмѣрно преступленію
 съ штаповима, а бѣгунца изъ войске и онога,
 кои на позиванїе на войску непоѣе, можете
 каштиговати са шибомъ, но найдалъ крозь 300.
 момака трипутъ проѣи; Капетанъ пакъ може са
 согласїемъ вашимъ кривца воєногъ каштигова-
 ти съ 25. штапа, више не.

7. Отъ Капетана ваши коегъ непослушна
 и неспособна у служби наѣете, дужни сте га об-
 явити нама и у Совѣтъ Народный са описа-
 номъ њѣговомъ кривцомъ, на коегъ мѣсто пред-
 ставиѣете нашему одобренію другогъ, коегъ
 ѣемо мы и Совѣтъ Народный, ако благорасуди-
 мо, потвердити.

8. Цебане колико се сада кодъ васъ нахо-
 ди да явите; никому до времена кадъ се на бит-
 ку поѣе да недаєте; пушке кои на празно ме-
 ѣе, да каштигуете га съ 25. штапа, и апсомъ.

9. Заказати имате у вашей Нахїи и осо-
 бито на то мотрити, да кои девойку удає, неузи-
 ма више одъ 12. гроша за ню, што є уречено;
 више кои би узео изгубиѣе све и то ће припа-
 сти у кассу Народную, а овай ће бити кашти-
 гованъ.

10. Проче налоге, кои буду, явиѣемо сво-
 имъ временомъ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

11. Ово писмо налажемо вамъ објавити и Магистрату Нашиъ Црноречке, да члени онога знаду противъ васъ пристойно обходитесе.

Закључително и повторително вамъ налажемо употребити сво старанѣ ваше за извершити возложеное на васъ. — Точно извершиванѣ заповести принеће вамъ одъ насъ честь и награжденіе, а найманѣ небреженіе и непослушаніе узроковаће вамъ безчестіе и приміѣете по обстоятелствама соразмѣрну казнь. —

У Београду 11. Јануарія 1812.

Верховни Вождь Народный,
(М. П.) ГЕОРГИЯ ПЕТРОВИЧЪ.

У Правителствующемъ Совѣту
(М. П.) Младенъ Миловановичъ.

О ЧИСТОТИ И ПРАВИЛНОСТИ ЁЗИКА СРБСКОГА.

(Продуженіе.)

Сачла е турски, одъ глагола *сачлак*, значећега *просипати*; а србски *олово*, *глиза*, *осечици*. Гдигди говоре Срби: *одъ заманде*, а то е турски, и значи: *одъ давна*, *одъ давнашнихъ времена*. *Дурма* е турски, значи *непрестано*. *Баръ* и *баремъ* есу рѣчи туђе: *бари* говори Турчинъ; *бар* Мађаръ, и увукле су се яко у србски ѣзикъ, по не у друга славенска нарѣчія. Славенски се каже: *поне*; руски: *по крайнѣи мѣрѣ*; србски: *само*, *наипосле*, *ако ништа друго*, *ако ништа више*, *по найманѣму*, *наймањ*. *Мејеръ*, *мејеръ* е турски, а србски *можно*, *може бити*, славенски *негли*. *Баяги* е тур. а слав. *сирѣчь*; рус. *аки*, *аки бы*; срб. *како и*, *како да*, *како да би*, *како да не*; нѣм. *als wenn*, лат. *quasi*, ас *si*. *Адетъ* тур. а срб. *обичай*. *Инди* тур. а срб. *итак*. Многи говоре, да е *и дакле*, *даклемъ*, *дакленъ*, србска рѣчь, а намъ се види, да е пре туђа по тому, што се само чуе у србскомъ, а ни у каквомъ другомъ славенскомъ нарѣчју, кодъ толикихъ различнихъ народа славенскихъ; и да е узета одъ италијанскога *dunque*. *Сокакъ* е тур. а срб. *улица*, одкуда и Мађаромъ *utza*.

По многима књигама нашимъ читамо израженія, овому подобна: н. п. Садашня су наша мнѣнія о гдикоица стварма много правиа одъ они наши предака. Ово израженіе: одъ они наши предака — *als die unserer Vorfahren* — естъ пра-

ви германизмъ; а србски се говори овако: Садашня су наша мнѣнія о гдикоица стварма много правиа одъ мнѣнія нашихъ предака. Или: Садашня су наша мнѣнія о гдикоица стварма много правиа негола нашихъ предака. Тако: више треба уступати погрѣшкама дѣтце, неголи онама одрастли людій — естъ такође туђинство, а наше е овако: више треба уступати погрѣшкама дѣтце, неголи одрастлихъ людій (са свѣмъ изоставляюћи мѣстонменіе онима). По нашимъ канцелларіама обично се пише овако: Умолявамо Високославно Попечительство званично, да би Оно изволило — а србски треба рећи безъ: *Оно* овако: Умолявамо В. Славно Попечительство званично, да би изволило — —. У Београду се често говори: Дај едну ватру, каву, воду и т. д. Ово е начинъ говорења турски, *bir kave*, а србски е: Дај ватре, каве, воде и т. д. *Молимъ за опроштењ*, и то е туђинство, а наше е: *Молимъ опроштења*, или, *молимъ, опростите*. *Молио насъ е за допуштењ*, *иѣи дола*, и то е туђе, а наше е: *Молио е одъ насъ допуштења*, *иѣи дола*. Тако се сачинява и глаголъ *просити* и *искати*.

Међъ и *међу*. *Цѣла* е рѣчь *међу*, а окрнякъ е *међъ*. Зато е правилније рећи: *међу нама*, неголи *међъ нама*. А поетамъ на часть нѣхова слобода. *Докъ* и *докле*. *Цѣло* е *докле*, а окрнѣно е *докъ*. И тако правилније е рећи: *докле не заспи*, неголи, *докъ не заспи*. Противъ и противу, прво е умалѣно, а друго е цѣло, а правилно. *Посо* и *радъ*. Сматраюћи духъ свеславенскога ѣзика, узимамо обе ове рѣчи у неправомъ смислу. *Посо*, и *посолъ* долази одъ глагола *слати*, *послати*, и по тому значи *посолство*, *посланство*, *палогъ*, *запосѣдъ работе*, или *дѣла*, а не саму *работу*, или *дѣло*. *Радъ* долази одъ *радити*; а *радити* значи *радъ бити што дѣлати*, или *бригу посити о дѣлу*, или *работи*, и тако означава радостъ; или бригу о работи, а не саму *работу*, *трудъ*, или *дѣло*. Нашъ е народъ, може бити, обичномъ фигуромъ узео волю и заповѣдъ работе за саму *работу*. Простъ народъ често говори образно. Ово се на источнимъ ѣзичима понайвише види. По ѣзикъ реални, истинити, строги, треба да има за сваку мисао праву, и опредѣлену рѣчь; а тропе оставља поесіи, и себи само кадкадъ за зачинъ, съ мудромъ штедњомъ. И тако у мѣсто *посла* и *рада* треба намъ у књижевномъ ѣзичу употребљавати рѣчи *работа*, *трудъ*, *дѣло*; и умѣсто *радити*, *пословати*, рѣчи *работати*, *трудити се*, *дѣла-*

ти, творити, чинити, готовити, лучити се. Правил-
 ние е писати *дхеръ* и *дхи*, нежели *кхеръ* и *кхи*
 када погледимо мало далъ одъ насъ, и на све
 друге Славяне.

П Р Е С У Д А.

Еданъ Прускій войникъ быо е на смртъ о-
 суђенъ, ербо е капелу поарао, коя е Богоро-
 дици посвећена. Како пресуду, тако и проше-
 ние войниково поднесу самому Фридриху. Вой-
 никъ доказуе у своје прошенію, да е Богоро-
 дицу нѣгова сиротиня яко тронула, и да му е
 она казала: ты имашъ шесторо дѣце, кою ты
 обдржавати неможешъ, узми овај адиђаръ, кои
 мою капелу украшава, мени е непотребанъ, я
 га теби покланямъ. — Краль даде дозвати че-
 тири католическа свештеника. — „Вѣруете л
 вы, да Богородица чудеса правити може?“ —
 „Безъ сумнѣ“, одговоре ови. — „Подпишате то
 изяснѣніе!“ — Затимъ изда Фридрихъ слѣдуюћу
 пресуду: „У смотренію изяснѣнія доле подписа-
 ны четворице свештеника, кои потврђую, да
 Богородица може чудеса правити, зато се смрт-
 на казнь оногъ войника уништожава. Но, мы
 му забранюемо, са смртномъ каштигомъ, да се
 никадъ неусуди буди какавъ поклонъ одъ
 Богородице примити.“

Д. Авраамовићъ.

МУДРА И ПРАВОУЧИТЕЛНА ИЗРЕЧЕНИЯ.

(Изъ притча извее Тодоръ Влањъ.)

Путови небрежљиваца застрти су триѣмъ;
 а ревностны и мужествены углађени су.

У крилу славе и среће, како найманъ, та-
 ко и найвеће, мужъ пристрастный и неоснова-
 но-злый, проузрокуе и себи и ближњима про-
 пасти и зла; а благій, разумно-дуготрпелъивый
 и смиреный у будућность укроћава.

Болъ е гостити са зельомъ у любви безъ
 лицемѣрства, неголи са упитанимъ теладима и
 яганцима у вражди.

Благопріятнія е частица мала са страхомъ
 Божіимъ, неголи сокровишта велика безъ бояз-
 ни и правде.

На свако време очи эле пріймаю зла; а пра-
 ведне свагда управљне су къ добродѣтели.

Срце право иште чувства; а уста нена-
 казаны уразумеваю зла.

Срцу веселому лице цвѣта; а сувише - пе-
 чалному вене.

Зло и и добро, слава и пропастъ, и све
 одъ свѣта явно е предъ Богомъ: како да нису
 и срца людій?

Кои нелюби наказаніе обличаваюћегъ га,
 съ мудрима е и добродѣтелнима необходимеланъ
 и непристоянъ.

Наказаніе незлобивогъ познае се одъ прош-
 лости; а ненавидца обличеніе скончава се
 срамно.

Уста мудры свезую се чувствомъ, а срца
 нетаковы слабоумна су къ добродѣтели.

С И Т Н И Ц Е.

Една едина покварена свирала у оргульи
 квари цѣло свиранѣ; исто тако може и еданъ
 рђавъ човекъ цѣлу обштину покварити.

Тко законе земальске пази, тай е грађа-
 нинъ; тко законе природе пази, тай е човекъ.

Запня и пада свакій, кои на смртнимъ
 ногама иде. — Онај е срећанъ, кои брзо у-
 стане.

Д. А.

ЗАГОНЕТКА.

Еданъ слогъ е у целой ми речи,
 А значеня два ти показуемъ,
 У кући самъ свакој я найпречій,
 Но и варошь знатну именуемъ —?

Г. З.

НОВА КНЪИГА.

Чудновати догађаи Ишпа'анца Хаџи Баба. Одъ
 Якова Морѣра. Съ немачкога превео Лазо Зубанъ,
 Членъ Совѣта Княжества Србіе и редовный Членъ
 Друштва Србске Словесности. Део првый. Свез-
 ка прва. У Београду, у Княжества Србскогъ Кни-
 гопечатни, 1845. — На 8-ку, стр. XXVII., 172.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА